OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS (EL) 2023/852,

19. aprill 2023,

millega muudetakse otsust (EL) 2015/1814 seoses lubatud heitkoguse ühikute arvuga, mis lisatakse ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi kuni 2030. aastani

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ([4]) (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) jõustus 4. novembril 2016. Pariisi kokkuleppe osalised leppisid kokku hoida maailma keskmise temperatuuri tõus tööstusajastueelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning teha jõupingutusi temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes tööstusajastueelse tasemega. Kõnealust kohustust tugevdati ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel 13. novembril 2021 vastu võetud Glasgow kliimapaktiga, milles Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiv ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverents tunnistab, et kliimamuutuste mõju on palju väiksem juhul, kui temperatuur tõuseb 2 °C asemel 1,5 °C, ning otsustab jätkata jõupingutusi selleks, et tõus piirduks 1,5 °C-ga.

(2) Vajadus jätkata Pariisi kokkuleppe 1,5 °C eesmärgi poole püüdlemist on muutunud veelgi pakilisemaks pärast valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuendas hindamisaruandes esitatud järeldusi, mille kohaselt saab globaalne soojenemine piirduda 1,5 °C-ga ainult juhul, kui käesoleva aastakümne ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet asutakse viivitamata oluliselt ja püsivalt vähendama.

(3) Kliima- ja keskkonnaprobleemide lahendamine ning Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamine on kesksel kohal komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa rohelepe“).

(4) Euroopa roheleppes on ühendatud ulatuslikud üksteist vastastikku tugevdavad meetmed ja algatused, mille eesmärk on saavutada liidus 2050. aastaks kliimaneutraalsus, ning esitatud uus majanduskasvu strateegia, millega soovitakse muuta liit tänapäevase, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, kus majanduskasv on eraldatud ressursikasutusest. Samuti on selle eesmärk kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud ohtude ja mõjude eest. Samal ajal on

([1]) ELT C 152, 6.4.2022, lk 175.
([2]) ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.
([3]) Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 28. märtsi 2023. aasta otsus.
([4]) ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

sellel üleminekul soolise võrdõiguslikkuse aspektid ning eriti suur mõju teatavatele ebasoodsas olukorras olevatele ja vähekaitstud rühmadele, nagu eakad, puuetega inimesed, rassilise või etnilise vähemuse taustaga inimesed ning väikese ja väiksema keskmise sissetulekuga üksikisikud ja leibkonnad. Samuti tekitab see suuremaid probleeme teatavatele piirkondadele, eriti struktuurselt ebasoodsas olukorras olevatele piirkondadele ja ääremaa piirkondadele ning saartele. Seepärast tuleb tagada, et üleminek oleks õiglane ja kaasav ning et kedagi ei jäetaks kõrvale.

(5) Arvestades, et COVID-19 pandeemial on olnud liidu kodanike tervisele, elu- ja töötingimustele ning heaolule väga tõsised tagajärjed, on Euroopa roheleppe elluviimise vajalikkus ja väärtus üksnes kasvanud. Kõnealused tagajärjed on näidanud, et meie ühiskonna ja majanduse vastupanuvõimet väliste vapustuste suhtes tuleb parandada ning võtta varakult meetmeid väliste vapustuste tagajärgede ennetamiseks või leevendamiseks õiglaselt ja nii, et mitte kedagi, sealhulgas energiaostuvõimetuse ohus olevaid inimesi, ei jäeta kõrvale. Euroopa kodanikud on endiselt kindlal arvamusel, et see kehtib eriti kliimamuutuste kohta.

(6) 17. detsembril 2020 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panuses kohustus liit vähendama 2030. aastaks liidu kasvuhoonegaaside netoheidet kogu majanduses tervikuna vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega.

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119 ([5]) vastuvõtmisega on liit sätestanud oma õigusaktides eesmärgi saavutada hiljemalt 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimaneutraalsus ja saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused. Kõnealuses määruses kehtestatakse samuti siduv eesmärk vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside netoheidet (heide pärast seotud koguste mahaarvamist) 2030. aastaks vähemalt 55 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega ning nähakse ette, et komisjon püüab viia kõik tulevased kavandatavad meetmed ja seadusandlikud ettepanekud, sealhulgas eelarveettepanekud, kooskõlla kõnealuse määruse eesmärkidega ning esitab kooskõla puudumisel põhjendused kõnealustele ettepanekutele lisatud mõjuhinnangus.

(8) Määrusega (EL) 2021/1119 kehtestatud heitkoguste vähendamise saavutamisse peavad oma panuse andma kõik majandussektorid. Seepärast tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ ([6]) loodud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) eesmärki kohandada nii, et see oleks kooskõlas kogu majandust hõlmava kasvuhoonegaaside netoheite 2030. aastaks seatud vähendamise eesmärgiga, samuti eesmärgiga saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja eesmärgiga saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119.

(9) Selleks et vähendada turul struktuurset tasakaalustamatust lubatud heitkoguse ühikute (LHÜ) pakkumise ja nõudluse vahel, loodi 2018. aastal Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2015/1814 ([7]) turustabiilsusreserv (edaspidi „reserv"), mis on toiminud alates 2019. aastast. Ilma et see piiraks reservi edasist ülevaatamist direktiivi 2003/87/EÜ ja otsuse (EL) 2015/1814 üldise läbivaatamise raames 2023. aastal, peaks komisjon pidevalt jälgima reservi toimimist ja tagama, et reserv täidab tulevaste ettenägematute väliste vapustuste korral jätkuvalt oma eesmärki. Tugev ja tulevikku suunatud reserv on oluline selleks, et tagada ELi HKSi terviklikkus ja juhtida ELi HKSi tõhusalt nii, et see saaks poliitikavahendina aidata kaasa liidu eesmärgile saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja eesmärgile saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119.

(10) Reserv toimib selliselt, et käivitab igal aastal enampakkumisel müüdavate LHÜde arvu kohandamise. Võimalikult suure prognoositavuse säilitamiseks kehtestati otsusega (EL) 2015/1814 selged reeglid LHÜde reservi lisamise ja sealt vabastamise kohta.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 264, 9.10.2015, lk 1).

(11) Otsuses (EL) 2015/1814 on sätestatud, et kui ringluses olevate LHÜde koguarv ületab kehtestatud ülempiiri, arvatakse enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusest maha LHÜde arv, mis vastab kindlale protsendile kõnealuste LHÜde koguarvust, ja need paigutatakse reservi. Seevastu kui ringluses olevate LHÜde koguarv jääb alla kehtestatud alampiiri, vabastatakse vastav arv LHÜsid reservist liikmesriikidele ja lisatakse enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusele.

(12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/410 ([8]) muudeti otsust (EL) 2015/1814 nii, et kuni 31. detsembrini 2023 kahekordistati igal aastal reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks kasutatavat protsendimäära 12 %-lt 24 %-le, et anda süsinikdioksiidi heitkoguste kulutõhusaks vähendamiseks usaldusväärne investeerimissignaal. See muudatus võeti vastu seoses liidu varasema, 2030. aasta kliimaeesmärgiga vähendada kogu majandust hõlmavat kasvuhoonegaaside heidet 1990. aasta tasemega võrreldes vähemalt 40 %.

(13) Vastavalt otsusele (EL) 2015/1814 pidi komisjon tegema kolme aasta jooksul alates reservi toimimise algusest reservi esimese ülevaatamise, tuginedes Euroopa süsinikuturu nõuetekohase toimimise analüüsile, ning esitama asjakohasel juhul Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku.

(14) Vastavalt otsusele (EL) 2015/1814 tehtud reservi ülevaatamisel pööras komisjon erilist tähelepanu protsendimäärale, mida kasutatakse reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks, samuti ringluses olevate LHÜde koguarvu künnisväärtusele ning reservist vabastatavate LHÜde arvule.

(15) Komisjoni poolt reservi ülevaatamise raames tehtud analüüs ja süsinikuturuga seotud eeldatavad suundumused näitavad, et LHÜde ülejäägi märkimisväärse suurenemise vältimiseks ELi HKSis ei piisa sellest, kui pärast 2023. aastat igal aastal reservi lisatavate LHÜde kindlaksmääramise aluseks võetakse 12 % ringluses olevate LHÜde koguarvust. 24 % määra säilitamine käesolevas otsuses ei tohiks piirata reservi edasist ülevaatamist, sealhulgas asjakohasel juhul protsendimäära edasist muutmist reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks direktiivi 2003/87/EÜ ja otsuse (EL) 2015/1814 üldise läbivaatamise raames 2023. aastal.

(16) Kuna käesoleva otsuse eesmärki jätkata direktiivi (EL) 2018/410 kohaselt loodud reservi praeguste parameetrite kohaldamist ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda eesmärgi ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(17) Otsust (EL) 2015/1814 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsuse (EL) 2015/1814 muutmine

Otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõike 5 esimese lõigu viimane lause asendatakse järgmisega:

„Erandina käesoleva lõigu esimesest ja teisest lausest kahekordistatakse kuni 31. detsembrini 2030 nimetatud lausetes osutatud protsendimäärasid ja 100 miljonit LHÜd.“

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidiheite vähendamist toetavaid investeeringuid, ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT L 76, 19.3.2018, lk 3).

Artikkel 2

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Strasbourg, 19. aprill 2023

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	J. ROSWALL